

Найбільш усеосяжні заходи для переходу до сталого розвитку необхідні на національному рівні, де формуються конкретні напрямки й умови природокористування й охорони навколишнього середовища з урахуванням особливостей національного законодавства, стану економіки, форм державного керування. До числа основних напрямків переходу України до сталого розвитку відносяться: створення правових документів і удосконалення діючого законодавства, що визначають економічні механізми природокористування й охорони навколишнього середовища, а також розробка системи стимулювання господарської діяльності.

Впливаючи ідеології сталого розвитку в багатьох країнах стало поширюватися державне регулювання діяльності підприємства в області природокористування й охорони навколишнього середовища з застосуванням різних форм і економічних важелів.

Економічний механізм охорони навколишнього середовища являє собою:

- Планування і фінансування природоохоронних заходів;
- Установлення лімітів використання природних ресурсів, викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище і розміщення відходів;
- Установлення нормативів плати і розмірів платежів за використання природних ресурсів, викиди і скиди забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, розміщення відходів і інші види шкідливого впливу;
- Надання підприємствам, установам і організаціям, а також громадянам податкових, кредитних та інших пільг при впровадженні ними маловідходних і ресурсозберігаючих технологій і нетрадиційних видів енергії, здійсненні інших ефективних заходів з охорони навколишнього середовища;
- Відшкодування у встановленому порядку шкоди, заподіяної навколишньому природному середовищу і здоров'ю людини;
- Здійснення екологічного страхування, екологічної сертифікації й екологічного аудита.

Система екологічного менеджменту покладена в основу міжнародної системи управління навколишнім середовищем і рекомендована для використання на державному й міжнародному рівнях.

Саме такі системи передбачені міжнародними стандартами ІСО серії 14000, розробленими Міжнародною організацією по стандартизації відповідно до вимог ООН щодо охорони навколишнього середовища і частково прийнятими як державні стандарти України.

Ці стандарти спрямовані на забезпечення підприємств і організацій такими елементами ефективної системи управління охороною навколишнього середовища, що можуть застосовуватися разом з іншими вимогами до адміністративного керування для надання допомоги в досягненні економічних цілей з урахуванням вимог охорони навколишнього середовища. При цьому стандарти ІСО 14000 сприяють поширенню загальних критеріїв і нормативних процедур для оцінки систем управління охороною навколишнього середовища і їхньої відповідності екологічним вимогам, прийнятим у промислово розвинутих країнах, що особливо важливо в умовах глобалізації й орієнтації підприємств на світові ринки.

Базовими міжнародними стандартами ІСО 14000 є стандарт 14001, що містить загальні вимоги і провідні вказівки по системі управління охороною навколишнього середовища. Цей стандарт буквально переводиться як система управління охороною навколишнього середовища чи як система екологічного управління.

Екологічний менеджмент на підприємстві – це складова частина системи керування охоплює всі аспекти діяльності, що відносяться до впливу на навколишнє природне середовище і забезпеченню екологічних показників діяльності.

Першочергова задача екологічного управління – виявлення проблем, обумовлених забрудненням навколишнього середовища.

Виходячи з вищесказаного екологічний менеджмент можна визначити як стандартизовану систему управління охороною навколишнього середовища на підприємстві, що ґрунтується на положеннях міжнародних стандартів ІСО 14000, що забезпечує сталий розвиток підприємств з урахуванням вимог раціонального використання природних ресурсів.

Література.

1. Залесский Л.Б. Экологический менеджмент: Учеб. пособие для вузов.- М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004.- С. 7-8.

2. Бабина Ю.В., Варфоломеева Э.А. Экологический менеджмент. – М.: ИД «Социальные отношения», Перспектива, 2002. – С. 5-12.

Блясва О.Л., Штагер О.А., Чергік О.Ю.

Донецький національний технічний університет
**УПРАВЛІННЯ ТВЕРДИМИ ВІДХОДАМИ МІСТА
 ЯК ЕЛЕМЕНТ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

Серед незчисленних проблем, які висуває життя - це проблеми, котрі є "одвічними" супутниками цивілізації. За останні 100 років споживання збільшилося більш ніж у 100 разів: на одного жителя Землі добувається та вирощується приблизно 20 т сировини. При цьому біля 90% сировини, в тому або іншому виді, йде у відходи. З 2 т кінцевого продукту на протязі цього же року викидається не менш 1 т.

Тільки міста України виробляють 40 млн. куб./рік (10 млн. т) ТПВ. Біля 90% цього сміття збирається та вивозиться на смітники. В середньому на 1 мешканця України припадає ТПВ 0,8–1,0 кг/добу [1].

В області зараз вже накопичено 400 млн. м³ ТПВ. Кожен раз смітниковізов вивозить на смітник корисних продуктів на 75 гривень: 80 кг макулатури, 28 кг текстилю, 106 кг металу, 112 кг скла, 20 кг деревини, 40 кг пластмаси та біля 2 400 кг біомаси, котру можна перетворити в компост або паливо [2].

Тверді побутові відходи (ТПВ) – це гетерогенні суміші, створені в процесі життєдіяльності чоловіком; їх потрібно вилучити та знешкодити. ТПВ містять, %: харчові відходи – 20-40; папір та картон – 20-30; деревину – 8-20; текстиль – 3-5; шкіру, гуму – 3-5; пластмаси – 3-5; чорні метали – 2-4; кольорові метали – до 1;

політ, каміння – до 8; скло – до 5. В нинішній час у промислово розвинутих країнах кожен житель утворює ТПВ до 0,5 т/рік.

ТПВ дуже впливають на навколишнє середовище: в товщі полігонів йдуть процеси відстоювання, розкладу та випаровування; зливі стоки зі звалок ТПВ несуть отруйні речовини у ґрунт, в підземні води й попадають у питну воду; токсичні гази, які утворюються з сміття під впливом сонячних променів та від частих самозаймань, отруюють повітря, надходячи у легені людям та тваринам; на полігонах в великих кількостях розводяться жури та комахи, які є переносниками різних захворювань.

Основні аспекти проблеми утилізації та знешкодження ТПВ: об'єм ТПВ неперервно зростає як в абсолютних величинах, так й на душу населення; склад ТПВ різко ускладнюється; відношення населення к традиційним методам звалювання сміття на смітники стає дуже негативним та ін.

Правильно організований технічний смітник – це таке складування ТПВ, яке передбачає постійну, хоча й дуже довгочасну переробку відходів за допомогою кисню повітря та мікроорганізмів. Найбільш поширеними методами є складування на полігонах, компостування та спалювання [3].

В Україні до 2010 р., як показав аналіз, проведений інститутом газу НАН України та інститутом "УкркомунНДПрогрес", доцільно побудувати комплекс сміттеспалювальних заводів та установок, котрі можна поділити на три групи.

Група 1. Потужні сміттеспалювальні установки з виробкою електроенергії та пару, які повинні бути з'єднані з тепловими електростанціями (в великих містах з населенням від 700 тис. до 1 млн. чол. й більше).

Група 2. Сміттеспалювальні котли середньої та малої продуктивності (для міст 50-500 тис. чол.). Ця група може бути поділена на дві підгрупи: а) для міст з населенням 260-500 тис. чол.; б) для міст з населенням 50-260 тис. чол..

Група 3. Сміттеспалювальні установки (пічі, котли) малої продуктивності потужністю від 1 до 5 т/добу для знешкодження твердих та рідких відходів окремих селищ, підприємств, санаторіїв, лікарень.

В травні 1998 року був прийнят Закон України "Про відходи" де чітко сформульовані повноваження органів місцевого самоврядування у сфері поводження з відходами. Місцева влада повинна забезпечити організацію збору та видалення побутових відходів, в тому числі відходів дрібних виробників, створювання полігонів для їх заховання, а також організацію роздільного збору корисних компонентів цих відходів.

На нинішній день оптимальним варіантом залишається складування ТПВ на спеціалізованих смітниках. Але складування сміття має деякі проблеми складування різносортих за своїм складом ТПВ, навіть на самих сучасних полігонах, супроводжується виділенням газів, підпадають забрудненню ґрунтові води та інші ресурси та під смітники відводять нові території, які вже неможливо буде використовувати.

Якщо перша проблема потребує кардинальних мір та фінансових витрат на

організацію роздільного збору сміття і подальшої його переробки, то останню можна вже сьогодні частково вирішити зусиллям самих людей.

Це можна вирішити шляхом зменшення об'ємів викинутого сміття. Сміття можна зжати, і це буде першим кроком на шляху зменшення утворюючих відходів, поліпшення санітарного стану дворів та вулиць міст. Цей метод поводження з відходами є безвартним і легко застосованим в побуті. Для зменшення об'ємів побутових відходів кожен може: віддавати перевагу продуктам в упаковці, яку можна звести в пункти прийому вторсировини; зжати упаковку після споживання продукту (одна третина кожного смітничкового баку заповнена повітрям); здавати втор сировину в пункти прийому, сприяти, таким чином, економії природних ресурсів та одночасно зменшенню об'ємів сміття; компостувати максимально можливо частину утворених побутових відходів для використання в саду та на городі; щоб уникнути покупки зайвих пакетів при відвідуванні магазину брати з дому пластикові пакети багатократного ви користування [2].

Література:

1. Сигал И.Я., Кирилук Н.И., Домбровская Э.П. Проблема мусоросжигания в Украине// Экотехнологии и ресурсосбережение. – 1997. – №1. – С. 64.
2. Нильс Бор. Человечество... задохнется в собственных отходах// Наш край. – 2001. – №19 (119). – Ноябрь. – С. 3.
3. Шевелев Л. Н., Югов П.И., Баева Л. А. Экологически чистые технологии утилизации и переработки техногенных отходов в металлургии// Металлург. – 2001. – № 1. – С.31.

Бояринова К.О.

Національний технічний університет України „КПІ”
ПРОБЛЕМА ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОПОЗИЦІЇ УКРАЇНИ

Рівень держави на міжнародній арені визначається з врахуванням її інноваційного розвитку та наявності інноваційної пропозиції. Тому постає необхідність державної оцінки інновацій, формування інноваційно-інформаційної бази, що сприятиме впровадженню інноваційної стратегії розвитку.

В Україні відсутній державний орган загальної оцінки інноваційної пропозиції. Функції управління наукою здійснює Міністерство освіти та науки України, науково і науково-прикладні дослідження проводять установи Національної академії наук України та галузеві науково-дослідні інститути, а впровадження у виробництво здійснюється міністерством промислової політики та галузеві відомства. З метою координації вирішення проблеми науково-практичного та науково-технічного забезпечення розвитку економіки утворено Раду з питань науки та науково-технічної політики. Проте вона виконує дорадчі функції й немає владних повноважень [1]. Узагальнення інформації породжує проблему кількісної оцінки інноваційного потенціалу, оскільки акумулювання всієї інформації в одній установі вимагає обміну